

INTERVIEW: HENK BLANKEN BEGINT OVER HET EINDE

Ik wil pas doodgaan als ik niet meer leef

Het interview is geschreven door Jacques Knops

Henk Blanken schreef het recent uitgegeven boek 'Beginnen over het einde' (de Correspondent 2019), waarin hij op een vrijzinnige manier kijkt naar dementie en het zelfgekozen levenseinde. Hij vindt dat het mogelijk moet worden dat naasten van een diepdement persoon de beslissing kunnen nemen over het beëindigen van dat leven, omdat de persoon dat zelf niet meer kan. Uiteraard als vervolg op het feit dat deze persoon – toen hij nog wilsbekwaam was – in een wilsverklaring eenduidig heeft aangegeven dat dit zijn wens was zijn. Henk heeft de ziekte van Parkinson en een flinke kans op dementie. Hij wil dat zijn vrouw en kinderen over zijn levenseindewens kunnen beslissen als hij daar vanwege dementie niet meer zelf toe in staat is. Een boeiende uitspraak in het boek is: 'Ik wil pas doodgaan als ik niet meer leef'. Henk wil niet uit het leven stappen vóórdat hij ernstig dement is (de huidige praktijk bij dementie en euthanasie), maar wil ook niet dat zijn naasten veel te lang lijden vanwege de mensonterende aspecten van dementie.

De Coöperatie Laatste Wil is er voorstander van dat mensen kunnen beschikken over een laatstewilmiddel. In jouw gedachtengoed speelt een dergelijk middel een wezenlijke rol, zeker als de hulp van naasten gewenst is. Hoe denk je daarover?

Ik heb geen enkel bezwaar tegen een laatstewilmiddel, mijn boek gaat echter vooral over mensen die niet meer zonder de hulp van anderen kunnen. Maar als mijn Parkinson zo uit de hand loopt dat het mooi geweest is, dan ben ik nog steeds wilsbekwaam en waarschijnlijk nog wel in staat om dat middel in te nemen. En dan zou het zomaar kunnen zijn dat ik bij jullie aan kom kloppen.

De Coöperatie Laatste Wil gaat uit van de 'autonome route'. Het gaat daarbij om de keuzes die je zelf kunt maken, ofwel voor de handeling van een ander ofwel voor het zelf verrichten van die handeling.

Dat zou de discussie wel erg versmallen. De vraag is of een diepdemente mens in die fase nog wel keuze heeft en dat geloof ik eigenlijk niet. In de fase daarvóór zijn alle opties open en daar bemoei ik me zo weinig mogelijk mee. Het gaat mij erom dat een naaste voor mij kan bepalen wanneer het moment is om eruit te stappen, als ik dat zelf niet meer kan. In de veronderstelling dat dit artsen gaat helpen om te doen wat ze gevraagd wordt. Ik zou er zelfs voor zijn dat naasten zonder de bemoeienis van een arts een dodelijk middel kunnen toedienen, maar daar zijn natuurlijk tal van voorwaarden aan verbonden.

Op dit moment is 'hulp bij zelfdoding' (nog steeds) strafbaar. Wat zijn de mogelijkheden om die discussie verder te helpen en veranderingen te bewerkstelligen?

Ik zou daar echt voor zijn. In de campagne die ik met het Humanistisch Verbond voer, speelt 'hulp bij zelfdoding' ook een rol, naast het andere punt 'beslisbevoegdheid voor naasten'.

Ik ben daar echter niet al te optimistisch over. Ik zie dat mensen dat wel willen als ze zelf ziek zijn en naar het einde verlangen, maar dat ze het niet willen als ze de hulp moeten geven. Daarover zou ik wel eens cijfers willen zien.

Van het Openbaar Ministerie hoef je waarschijnlijk niet veel te verwachten, gezien de harde opstelling richting de Coöperatie. Denk je dat de politiek iets kan veranderen?

Ik heb niet het idee dat het daar heel snel gaat schuiven. Ik hoor de politieke woordvoerders en fractievoorzitters zelden of nooit over 'hulp bij zelfdoding', anders dan in negatieve zin. Ik heb het gevoel dat we verder weg zijn van het doel dan drie, vier jaar geleden.

De uitspraak van de rechter in de kwestie van de verpleeghuisarts en haar demente patiënt is een kleine opsteker. Velen ontvingen deze uitspraak met hoera-geroep.

"Dat heb ik maar gedeeltelijk begrepen: alles wat de rechter zei was dat de wet de wet is."

Maar het had ook een veroordeling kunnen zijn.

Dat geeft aan hoe zeer we op achterstand staan. We vieren nul-nul als een dikke winst.

Een ander onderwerp: hoe lastig is het om je naasten in te schakelen bij je eigen stervensproces?

Dat is om te beginnen al uiterst lastig, ik doe het liever niet. Als ik zou kunnen kiezen, zou ik het niet aan iemand anders vragen. Maar als ik het zelf doe, moet ik er te vroeg uit en dat wil ik niet. Ik heb veel nagedacht over de optie om dat niet te willen. En dan kom je bij de gedachte dat het niet eens zo raar is om een naaste te vragen om je te helpen. Zeker als dat alleen bestaat uit het kiezen van het moment. Als je als partner of mantelzorger al zes jaar zorgt voor iemand die aan het dementeren is, dan heb je al zoveel van het leven overgenomen en dan val je al zo met hem samen. Dan moet het niet zo moeilijk zijn om ook de laatste stap te zetten.

Er zit ook nog een ideologische kant aan. Bert Keijzer (verpleeghuisarts/filosoof en verbonden aan het Expertisecentrum Euthanasie, jk) zegt dat het laf is om het aan een ander te vragen. Ik denk dat dat maar de helft van de waarheid is. Ik vind dat je niet alleen mag vragen, maar dat je het ook móét vragen. We zijn zo van elkaar afhankelijk geworden in dit leven dat het bijna een plicht is om een ander ook bij jouw levenseinde te betrekken. En dat staat haaks op het idee van de 'autonome route' als filosofisch ideaal. De liberale mens, die met niemand iets te maken wil hebben als hij doodgaat en ten koste van alles zijn eigen wil doordrijft. Ik zet het nu scherp aan, maar dat is een andere manier van denken dan ik heb.

Zijn er door al die interviews en publiciteit nog dingen veranderd in je standpunten of aangescherpt?

In de uitzending van *De wereld draait door* zat mijn dochter erbij en die zei: 'Ik wil je wel helpen en het besluit nemen, maar dan moet je wel van te voren al aangegeven hebben dat er geen ruzie mag ontstaan tussen de andere nabestaanden'. Daar heb ik over nagedacht: hoe voorkom je dat door het geven van een volmacht aan één persoon er ruzie ontstaat tussen nabestaanden en je uiteindelijk je doel niet bereikt: het samen doen. Ik vind sowieso dat je zoveel mogelijk van tevoren moet regelen en met je gezin tot overeenstemming moet komen.